

Pásztori-Kupán István Gerő

Nagyvárad

Tavaszy Sándor, az igehirdető*

Születése centenáriumán egy rövid tanulmányomban megemlítettem, hogy a Tavaszzy Sándor életművét bemutató és értékelő teológiai irodalomban nagyon kevés szó esik e kimagasló személyiség igehirdetői munkásságáról.¹ Sajnos, ez a megállapítás azóta sem veszítette el aktualitását. Mind a mai napig nem született olyan alapos és tudományos teológiai mű, amely az ő igehirdetői szolgálatát bemutatná és értékelné.

A mostani konferencia a kiváló teológus, filozófus halálának 55. évfordulója (Marossárpatak, 1888. febr. 25 – Kolozsvár, 1951. dec. 8.) alkalmából szerveződött. Meg kell jegyezni, hogy a *Magyarországi Protestáns Egyháztörténeti Lexikon* Tavaszzy Sándor halálát tévesen és hiányosan így adja meg: Kolozsvár, 1952!² Szerencsére biztosan tudjuk, s ha ne tudnók, megkérdezhetjük a velünk együtt emlékező családtagoktól, hogy az „Úr színe előtt” élő és Anyaszentegyházáért, népéért szolgáló Tavaszzy Sándor 1951. december 8-án tette le földi sátorházát s távozott a „magasságok felé” az elhívó és elküldő Úr szemtől szembe való látására.

1. Az igehirdetés Tavaszzy Sándor gondolkodásában

Közismert megállapítás, hogy Tavaszzy Sándort úgy tartjuk számon, mint akinek egész életét meghatározta a tudományok iránti mély szeretet. Élete végéig megmaradt folytonosan tanuló, a megismert tudáskincseket értékelő, alkotó tudósak.

A Tonk Sándor által összeállított *Tavaszy-bibliográfia* arról győz meg, hogy mind a teológiai, mind az azon kívüli irodalom kizárólag a filozófust, a kiváló teológiai professzort és közéleti személyiséget tartja számon. Érthető is ez, hiszen Tavaszzy nem gyülekezeti lelképásztor, hanem filozófus, teológiai professzor, felelős egyházi és közéleti férfiú. Pótlandó mulasztásunk viszont annak a felmutatása, hogy egész munkássága az igehirdetésért való fáradozás, tusakodás jegyében történt. A Tavaszzyra vonatkozó, méltatlanul szegényes egyházi irodalom a filozófiai doktort,³ a rendszeres teológust, az egyházi és közéleti személyiséget vagy a publicistát tartja nyilván, de csak érintőlegesen említi, vagy teljesen megfeleldezik az igehirdető Tavaszzyról. Úgy érezzük, hogy ideje annak, hogy felhívjuk a figyelmet életműve e területére is.

A kiváló képességű tudós férfiú, aki a filozófia területén indult el, szomjúsággal kereste az igazságot a bölcseletben, de az újreformátori teológia hatására (K. Barth, F.

* Előadás Tavaszzy Sándor halálának 55. évfordulójára rendezett szimpozionon, Nagyváradon, 2006. szeptember 15-én.

¹ Pásztori-Kupán István: Tavaszzy Sándor, az igehirdető. In: *Református Szemle* 1988, 515.

² Zoványi Jenő: *Magyarországi Protestáns Egyháztörténeti Lexikon*. 3. javított és bővített kiadás. Szerkesztette Ladányi Sándor. Kiadja a Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya. Lektorálta Czegle Imre és Makkai László. Felelős kiadó: Tóth Károly. Az előszót írta Bartha Tibor, a Zsinat lelkes elnöke. Budapest 1977.

³ Szerkesztőségi cikk: Tavaszzy Sándor. In: *Református Szemle* 1915, 153.

Gogarten, E. Brunner, E. Thurneysen) igazi teológusként találkozik az Igében az igazsággal (Jn 14,6). Mindenekelőtt neki köszönhetjük, hogy az újreformátori teológia valóban diadalmaskodott teológiai gondolkodásunkban. Nem feledkezhetünk meg viszont arról, hogy mindez a fáradozás Tavasz életében az igehirdetés megújulását szolgálta. Ha az ő gazdag tudományos munkásságát nyomtatásban megjelent prédikációinak terjedelméhez mérjük, akkor igazoltnak látszik az igehirdető Tavaszival való foglalkozás elhanyagoltsága. De joggal kérdezhetjük: szabad-e egy élet igehirdetői és igehirdetés megújulása érdekében vállalt felelősségét a nyomtatásban megjelent prédikációk számával mérni? E sorokkal éppen arra kívánjuk felhívni a figyelmet, hogy életművében az igehirdetés, ha közvetve is, de központi helyet foglal el. Bölcs felismerés ez Vásárhelyi püspöknek a Tavasz temetése alkalmával mondott beszédében: „Sok mindent köszönünk Tavasz Sándornak, aki munkakörében, különböző egyházi megbízatásában hűséges és fáradhatatlanul buzgó munkát végzett, de a legnagyobb ajándék, amit egész egyházunknak adott, ez a bizonyágtétel és ez az útmutatás volt.”⁴

Temetése után harminc évvel Tőkés István arra figyelmeztetett, hogy tudós élete nem öncélú tudományoskodás volt, hanem az egyház szolgálatában égett el.⁵ E figyelmeztetés igazságára nézve idézem Tavasz Ef 5,16 alapján mondott prédikációjából: „A teológiai tudomány sem más mint igehirdetés, ha tudományos formában űzött igehirdetés is.”⁶ Kétségtől megvallása ez annak, hogy minden tudományos fáradozásnak az igehirdetésre kell néznie. Hálával köszönjük az Úrnak, hogy továbbvezette Tavaszot az egyháztól eltávolodott katedrai tudományoskodástól. Így már 1928-ban ezt írta: „Egyházunkat az Ige egyházának nevezzük. Ez a legnagyobb, amit mondhatunk róla... A lekipásztor minden tevékenysége: igehirdetés. Az igehirdetés pedig a világon és emberileg elképzelhető legsúlyosabb és legfelelősségteljesebb dolog.”⁷

1938-ban, amikor már túl volt az újreformátori teológia elfogadásáért vívott küzdelmeken, Tavasz így fogalmaz: „Az igehirdetésnél nincs nagyobb, dicsőségesebb tevékenység a világon.”⁸ E szavakkal maga határozza meg életművében az igehirdetés szerepét. Ennek alapján tanít a főiskolai katedrán, tartja az egyetemi hallgatók számára a *Jó Pásztor* bibliáóráit, előadásokat lelkészterkezeteken, konferenciákon, prédikál az akadémiai istentiszteleteken és különböző gyülekezetekben, különösen 1937-ben, egyházkerületi főjegyzővé történt megválasztását követően. Az igehirdetés érdekében írja tanulmányait és a különféle folyóiratokban megjelent prédikációit.

Vallja, hogy az igehirdetés páratlan felelőssége érdekében az igehirdetőnek tudós, teológiai képzettségű pásztornak kell maradnia, aki képes az üzenet megértéséért végzendő tudományos munkára. Ugyanakkor azzal a nagy erőfeltevessel kell dolgoznia, hogy maga Isten akar hozzá szólni és általa azokhoz, akiket rábízott. Ez az a hívó varakozás, a Jézus ígéréteben való bizalom, melyet a bizonyágtételhez fűzött: „Nem ti vagytok, akik szóltok, hanem a ti mennyei Atyátok Lelke az, aki szólni fog ti általatok” (Mt 10,20). „*Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád* – ez olyan követelmény, mely az üzenet meghallásának alapfeltétele. Az igehirdetőnek nem szabad elfeledkeznie arról, hogy ő a Lélek eszköze. Nem több és nem kevesebb. Nem övé a kezdeményezés, nem az ő találékonyágán fordul meg az igehirdetésben rejlő mondanivaló igazsága. De nem övé még a kife-

⁴ Vásárhelyi János: Micsoda az ember. In: *Református Szemle* 1951, 304.

⁵ Tőkés István: Dr. Tavasz Sándor 1888–1951. In: *Református Szemle* 1981, 396.

⁶ Kézirat. Nyomtatásban megjelent: *Ravasz emlékkönyv*, 248.

⁷ Tavasz Sándor: Az igehirdetés súlya és felelőssége. In: *Református Szemle* 1928, 49–50.

⁸ Tavasz Sándor: Hogyan készülök prédikációra? In: *Református Szemle* 1938, 284.

jezés sem, hanem a Lélek mondja meg azt, amit szólania kell, és ahogyan szólania kell...”⁹ Ez a ὕπακοή πίστεως (*oboedientia*) Tavasz homiletikájában. Már 1928-ban írja az igehirdető felelősségére, a prédikáció tartalmára és stílusára nézve: „Ha rádöbbenünk erre, akkor nem fogunk többé virtust űzni abból, hogy minél ékebben szónokoljunk, hogy dicsekedve vágjunk ki magunkból nagyszerű prédikációkat, nem merészkedünk odaállani az Istentől ránk bízott gyülekezet elé s léha pongyolasággal fecsegni. Vegyük számon Isten színe előtt, hogy mit viszünk ezek elé a vágyakozó szívek elé? Mit? Haszontalan hétköznapi bölcsességet, lapos morális tanítást, cifra beszédű ékesszólást, vagy az éhséget kielégítő mennyei kenyeret-e? ...Hogy tudom az igehirdetés által reám nehezűdő súlyt és felelősséget elviselni? Először is úgy, ha nem azon töröm a fejemet, hogy mit fogok én valami szépet és jót mondani, hanem könyörgések között kérdem, hogy mit mond az Ige nekem. Másodszer úgy, hogy ha meglátom, hogy az Ige nem valami, az én hatalmam alatt álló valóság, hanem felettem álló valóság... És harmadszor úgy, ha Istennel való csöndes magányomból megyek az Ő házába hirdetni az Ő igéjét.”¹⁰

Merőben más ez a hang, mint a liberális, racionális, vallástudományi és valláslélektani teológiáké. Míg ott azt keresik, válogatják az Írásból, hogy mit lehet abból a maguk szempontjainak megfelelően az egyházi praxisban hatásos szónoklatok által az empirikus gyülekezet valláserkölcsei nevelése, a vallásos „én” misztikus élménye érdekében felhasználni, addig itt az Ige minden embertől merőben más volta alatt megrendült és meghajló hívő tudós igehirdető hallatja szavát.¹¹

Az igehirdetés előtti csendes magány alatt Tavasz az igehirdetőnek az ige hirdetésért való imádságát érti, nem pedig valami misztikus meditálást.¹² E csendes percekre nézve írja: „azt mondhatom, hogy a várakozásnak ezekben az utolsó pillanataiban nyer igazán befejezést az igehirdetésre való előkészület. Ez alatt nem a megírt prédikáció szövegének a tanulását, vagy a prédikáció gondolatmenetének alakítását, vagy éppen a mondanivalók stilizálását értem – mindezeknek meg kell történnie az előző napokban –, hanem értem a megfelelő lelki hangulatba való behelyezkedést, azt a felemelkedést és elvonatkozást, amely egyedül lehetségesíti az ige „egészen más voltának” szóval, ünnepélyes beszéddel, a Lélektől megvilágosított gondolatokkal való képviselését.”¹³ Bár ez a megállapítás vitatható a záradékot illetően, kétségtelenül utal az imádságban rejlő mennyei erőre. S hogy Tavasz sem valami valláslélektani alapon álló misztikumra gondol, ennek igazolására idézzük a pókai református templom felszentelése alkalmával mondott prédikációjából: „Aki Istent meg tudja szólítani és tud imádkozni, az a legerősebb fegyvert veszi kezébe, amellyel fel tudja venni a küzdelmet a Sátán minden hazugságaival és kísértéseivel szemben.”¹⁴

Tavaszynak az igehirdetés fontosságára és mibenlétére vonatkozó elvét talán legösszefoglalóbban és legérettebben abban az írásban olvashatjuk, melyet Vásárhelyi János *Vasárnapról Vasárnapra* című prédikációs kötete megjelenésekor közölt.¹⁵ Kiemeli az igehirdetés központi jelentőségét, mikor a prédikációs kötetet a legszebb ajándéknak neve-

⁹ Tavasz Sándor: Hogyan készülök prédikációra? In: *Református Szemle* 1938, 283.

¹⁰ Az igehirdetés súlya és felelőssége. In: *Református Szemle* 1928, 50.

¹¹ Vö. pl. Niebergall: *Praktische Auslegung des N. T.*

¹² Tavasz Sándor: A szív látása és az Isten szava. In: *Református Szemle* 1928, 193–194.

¹³ Tavasz Sándor: Templomba menés előtt. In: *Református Szemle* 1938, 224.

¹⁴ Tavasz Sándor kéziratosa hagyatékában levő prédikáció. Póka, 1948. okt. 1.

¹⁵ Tavasz Sándor: Vasárnapról vasárnapra. Vásárhelyi János püspök új prédikációs kötete. In: *Református Szemle* 1937, 189–190.

zi. A kötetben levő prédikációk tartalmát tekintve értékeli, hogy abban az étellel kapcsolatban álló igehirdető szólal meg, és arról tesz bizonyosságot, ami az életre utal. Pozitívumként említi azt, hogy nem viszi szószerűkre sem az exegézist (műhelymunkát), sem a saját kérdésfelvetéseit. Kiemeli a kötetben uralkodó etikai evangelizmust. Elismeréssel szól a nyelvezet egyszerűségéről, tisztaságáról, a szónoki nagyot-mondani-akarás és felesleges sallangok kerüléséről, a mondanivaló közérthetőségéről. Végül örömmel állapítja meg a prédikációkban az újreformátori teológiai gondolkodás térhódítását.

2. Az igehirdetés az életműben

Idézzük magunk elé az igehirdető Tavaszy Sándort és igehirdetői munkásságát a nyomtatásban megjelent 36, és a kéziratok hagyatékában levő 75 prédikációja alapján.

Elsősorban utalunk arra, hogy kéziratok prédikációinak mindenike gondosan kidolgozott. A bennük sűrűn előforduló tartalmi és stílusi javítások arra utalnak, hogy írójuk az igehirdetési alkalmak mindenikére a legapróbb részletekig menően felkészült, távol tartva magától bármely vonatkozású szószéki rögtönzést, amelyet Tavaszy könnyen megengedhetett volna magának. Abból, hogy azt mégsem tette meg, lemérhetjük nemcsak rendszeretéből fakadó fegyelmezettségét, hanem az igehirdetés iránt tanúsított felelősségét is.

Ezzel szemben meglepő, hogy kéziratok hagyatékában mindössze három megírt imádságot lehet fellelni, ami arra enged következtetni, hogy imádságait szabadon mondta el. Ezeket az imádságokat mély gyermeki hit, az Úr előtti meghódolás és hívő bizalom jellemzi. Prédikációit időrendben olvasva észrevehető, hogy azok szeizmográfyszerű finomsággal jelzik teológiai látásának alakulását. Mindaz, amit professzorként magáénak vall és tanít, nem marad a szobatudós véleménye, hanem az egyház tudós pásztoraként felhasználja igehirdetésében.

Első, nyomtatásban megjelent prédikációi (*Feltámadt az Úr – Mt 28,5–6*,¹⁶ *Az igaz élet – Ef 4,14–16*)¹⁷ azt jelzik, hogy a vallástudományi teológia talajáról indul. Az Ezs 60,1–2 alapján írt *A megváltottak világossága* című, 1922. dec. 16-i keltezésű prédikációja is még erőteljesen magán hordozza az újreformátori teológiát megelőző prédikációk tartalmi és stílusi jegyeit. Szemléltetésül idézzünk e prédikáció bevezetőjéből: „Kérjük meg egymást esdő testvéri tekintettel, szívszorongó, egymásért való aggodalmaskodással, hogy valamiképpen őrizzük el, töröljük le ma egymás tekintetéről, egymás szeméről, egymás arcáról azt a félelem, rettegés és a halál hideg szele által kisajtolt, előhozott üveges vonást, a nembánomságnak, nemtörődömségnek, a hitetlenségnek azt a pecsétjét, amely a modern embert igazán a halál rokonává tette.” Lehetetlen azonnal nem felfedezni – csak ebben az egyetlen mondatban is – a korabeli szónoklatok cícmáit és a valláslelektani teológia jelenlétét. Ugyancsak ezt mutatja e prédikáció folytatása is: „Kelj fel, ...tisztogass le magadról minden szennyet és port, amit leveretésedben és e világ vásáraiban szedtél magadra, s amely eltakarja benned azt az áldott isteni gondolatot, amelyet Isten teremtő keze helyezett el szíved mélyén. Kelj fel s engedd előtörni lelked mélységes mélyéről azt az áldott tiszta gyermeki arcot, amely tele van mennyei örömmel, fénnel és világossággal...” E prédikációban Jézus még az, akinek „teljes személyiségébe” mind jobban bele kell nőnünk, aki „salakos érzelmeinket isteni érzelmeink úgy átszűri, hogy azokból építő erejű szent indulatok világosodnak ki...” stb.

¹⁶ Megjelent a *Vasárnap* című folyóiratban: 1907, 126.

¹⁷ Uo. 153–154.

E sorok olvastán éreznünk kell, hogy Tavasz Sándornak még nagyon hosszú utat kell megtennie ahhoz, hogy megérkezzen a dialektika-teológia talajára épülő igehirdetésig. De ezt a sok küzdelemmel, vívódással teljes utat hamar bejárja! Már 1928-ban hirdeti Jer 23,16 alapján, hogy az Úr szájából való ige minden szívbeli látást, minden misztikus szemléletet és tapasztalati élményt elutasít, fölötte áll minden emberi érzelmeknek, kegyességnek, s nem elegyíthető össze az emberi szív „látásaival”.¹⁸ Itt már a tudatosan újreformátori igehirdető áll előttünk, aki bizonyosságot tesz az ige minden humánus, minden valóság fölötti hatalmáról és merőben más voltáról. A 30-as évek elejéről származó, Ef 5,16 alapján írt kéziratot prédikációjában expressis verbis ki mondja: „Nem szeretném a címben írt bibliai helyet csak mottóul használni és nem szeretném elhumanizálni...” Az ige hatalmának felismerése tükröződik Zsid 12,1–3 alapján írt, az akadémiai istentiszteleten elmondott prédikációjából is, melyből a következő mondatot idézzük: „A felolvasott igéből felénk áradó vigasztalás örömét nem mi fedezzük fel, hanem a Szentlélek tesz arról bizonyosságot, nem mi sugalljuk magunknak, hanem Isten ajándékozza azt minékünk.”

Az újreformátori teológiát megelőző, a Biblia szövegéből különböző szempontok és célok alapján történő válogatásra és a textus mondanivalójától függetlenített prédikálás módjára a *Ne paráználkodjál!* című, Mt 5,27–28 alapján írt kéziratot prédikációjában mondja ki elutasító véleményét: „Még csak felolvasni és hallani is kényelmetlen ezt a bibliai helyet, hát még beszélni róla. Előadást tartani még könnyű, mert abban csak azt mondom el, ami nekem tetszik, s azt hagyom el, ami nem tetszik, de az igehirdetőt köti az Isten ígéje, s azt kell mondania, amit az ige követel, s abban az irányban kell haladnia, amelyet az ige előír.”

A textus mondanivalójához való ragaszkodását igazolja egyik, a 30-as évek gazdasági válsága idején Mt 20,1–16 alapján írt prédikációja is. Ebben *A munkanélküliség* címet viselő prédikációjában írja: „Be kell vallanom, hogy mialatt a munkanélküliség kérdésével a felolvasott bibliai hely alapján foglalkoztam, állandóan éreztem azt a lelkiismereti szorongatást, vajon nem követek-e el erőszakot, amikor a felolvasott részen áthangzó ígét mindenképpen a munkanélküliség kérdésének a megoldására használom: vajon nem viszek-e bele az Isten tulajdon szavába olyan intenciót, amely abban eredetileg nem foglaltatik benne, vajon nem igazítom-e az ígét a saját gondolkodásom intenciójához?”¹⁹

Tavaszynak e prédikációja szemlélteti a textushoz való hűségen túl a szociális kérdések iránti fogékonyságát is. Ezen túlmenően arra is utal, hogy milyen fontos szerepet játszik életművében az igehirdetés, hiszen Tavasz ezt a prédikációt a *Kálvinista Világ* szociális kérdésekkel foglalkozó rovatában jelenteti meg, ahol mások tárcákkal jelentkeznek. Ugyancsak e prédikációjában mondja ki szó szerint azt, amit az igehirdetés elméletére nézve megfogalmazott, hogy az élet valós kérdéseit az Úr elé kell vinnünk és az Ő igéjéből keresnünk a megoldásokat. E felismerés alapján hirdeti a fajelmélet idején Ef 2,19–22 alapján: „...Isten azonban épített neked a Krisztus közösségében a Lélek által olyan lelki hajlékot, amelynek részesei zsidók, pogányok és nem-zsidók és nem-pogányok, bármilyen nemzethez, ágazathoz vagy nyelvhez is tartoznak.”²⁰ Ugyanebben a prédikációjában erőteljesen képviseli az ökumené gondolatát az ige alapján.

¹⁸ Tavasz Sándor: A szív látása és az Isten szava. Jer 23,16. In: *Református Szemle* 1928, 193–194.

¹⁹ Ld. In: *Kálvinista Világ* 1933, 42–45.

²⁰ Tavasz Sándor: Isten hajléka a Lélek által. Ef 2, 19–22. In: *Református Szemle* 1943, 251–255

A mennyei látás című Péld 29,18 alapján írt, feltehetően akadémiai évvárói istentiszteleten elmondott prédikációját azért említjük végül, mert ebben mutat rá az igehirdető és az igehirdetés erőforrására. Figyelmeztet arra, hogy nem elegendő, ha csak magunkat látjuk úgy, amint vagyunk. Látnunk kell az élet Urát, Krisztust. Ha csak magunkat látom úgy, amint vagyunk, végül úgy sem látom (ti. amilyenek vagyunk), és semmit sem látok! Az igehirdetés erőforrása az élő Jézus Krisztus!

3. Tavaszy Sándor, az igehirdető és igehirdetése

Az eddigiek alapján állítjuk, hogy Tavaszy Sándor életművében a teológia nem öncélú tudomány, hanem az igehirdetés „mindennél dicsőségesebb” szolgálatában nyeri el létjogosultságát. Az ige nem adat, hanem feladat Krisztus missziói parancsa értelmében.

Prédikációit olvasva, a hívő lélekkel találkozunk. Beszédeiből az igehirdető Tavaszy Sándor bizonyágtételének olyan árja csap arcunkba, olyan lélek sugárzik belőlük ma is felénk, mely ma is, több évtized távlatában is leköt, megragad s az általa megtalált Igazság, az élő Krisztus felé irányít. Prédikációiban nem az igehirdető oktat, hanem velünk együtt tanul és hallgat az igére.

Prédikációit tartalmi vonatkozásban textusszerűség, missziói lelkület és felelősség, s az ige feltétlen tekintélyéből adódó tárgyilagosság jellemzi. Beszédei igeszerűségüknél fogva krisztocentrikusak, gyülekezetszerűek, anélkül azonban, hogy azokban emberi hatásosságra törekednek a szerző.

Prédikációit formailag szabatos, szép beszéd, választékos stílus jellemzi. Idegen kifejezéseket kivételesen ritkán használ, különösen vidéki gyülekezetekben elmondott beszédeiben! – és tudatosan egyszerűsége törekszik. Prédikációi túlnyomó többségükben hármass felosztásúak, melyek közül az első rész a bevezetésen túl a diszpozíciót foglalja magában.

A prédikációira jellemző ünnepélyesség, emelkedettség nem szónoki dagályosság, hanem a felülről jövő üzenet méltó ruhába való öltöztetése. Beszédeiben olyan hitbéli erő és az igehirdető etikai magatartásának olyan tökélye van, melyekből ma is tanulhatunk, haszonnal olvashatjuk, és példaként tarthatunk számon. Tavaszy igehirdetői személyisége, prédikációi ma is indítást adnak arra, hogy beiratkozzunk és az ő példája szerint megfeszített felelősséggel és szorgalommal tanuljunk abban az iskolában, melyet találóan nevezett nyolc évtizeddel ezelőtt az igehirdetés új, „az igével együtt szóló Szentlélek iskolájának”.²¹

Sándor Tavaszy der Prediger (1888–1951)

Er wird als Philosoph-Theologe und als Professor der Theologie in Evidenz gehalten. Das ist damit zu erklären, dass er in keiner Gemeinde als Pfarrer gedient hatte. Er war Philosoph, Professor der Theologie, ein Mensch der Kirche und der Öffentlichkeit mit Verantwortung. Unsere Versäumnis wird nachgeholt, wenn wir aussprechen, dass seine ganze Arbeit im Zeichen des mühevollen Ringens um die Verkündigung des Wortes geschah. Der Prediger Tavaszy wird in allen über ihn geschriebenen Schriften nur tangential erwähnt, oder gar verschwiegen. Es ist Zeit, dass man auch auf diesen Bereich seines Lebenswerkes aufmerksam gemacht wird.

²¹ Tavaszy Sándor: A szív látása és az Isten szava. In: *Református Szemle* 1928, 193–194.